

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра фінансів і економіки природокористування

06-03-212

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять і самостійної роботи
з навчальної дисципліни ***«Організація та управління
системою фінансово-економічної безпеки банків та
фінансових установ»***

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізація
«Управління фінансово-економічною безпекою»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною комісією
зі спеціальності
073 «Менеджмент»
Протокол № 11
від 27.06.2018 р.

Рівне – 2018

Методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізація «Управління фінансово-економічною безпекою» денної та заочної форм навчання / Акімова Л. М. – Рівне: НУВГП, – 2018.– 24 с.

Укладач:

Л. М. Акімова, канд. екон. наук., доцент кафедри фінансів і економіки природокористування.

Відповідальний за випуск – Л. В. Мельник, канд. екон. наук., професор, завідувач кафедри фінансів і економіки природокористування.

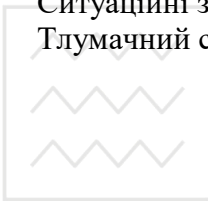
ЗМІСТ

1. Загальні вказівки	3
1.1. Загальні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни	3
1.2. Мета і завдання викладання навчальної дисципліни	3
1.3. Рекомендована література	4
2. Методичні рекомендації до виконання практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни	6
2.1. Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ	6
Тема 1. Роль і місце фінансово-економічної безпеки банківських та фінансових установ у системі забезпечення фінансової безпеки держави	6
Тема 2. Основні інструменти забезпечення фінансово-економічної безпеки банківських та фінансових установ	8
Тема 3. Система забезпечення фінансової безпеки банків	10
Тема 4. Діагностика фінансової безпеки фінансових	12

установ

2.2. Змістовий модуль 2. Характеристика фінансових ризиків, методи їх оцінки та засоби попередження	13
Тема 5. Методичні основи використання фінансових методів і важелів у системі фінансової безпеки банківських та фінансових установ	13
Тема 6. Контроль і оцінка в системі фінансової безпеки банківських та фінансових установ	15
Тема 7. Необхідність врахування моральних ризиків та асиметрії інформації при забезпеченні фінансової безпеки банківських і фінансових установ	17
Тема 8. Моделі і методи оцінки рівня фінансової безпеки банківських і фінансових установ	18
Ситуаційні завдання з навчальної дисципліни	20
Тлумачний словник термінів з навчальної дисципліни	23

1. Загальні вказівки

1.1. Загальні рекомендації до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ» призначена для вивчення здобувачами вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізація «Управління фінансово-економічною безпекою» денної та заочної форм навчання. Вивчення дисципліни передбачає розгляд фінансових, економічних та методичних засад безпеки діяльності вітчизняних банків, основних положень організації захисту діяльності банківських послуг від протиправних посягань на їхню власність та імідж і наявність недобросовісної конкуренції. В основу вивчення дисципліни покладено формування у студентів системи знань з банківської безпеки, правил і методів роботи, ґрунтованих на засадах захисту інтересів банку.

1.2. Мета і завдання викладання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх управлінців з фінансово-економічної безпеки системи спеціальних знань з питань організації систем безпеки банків та фінансових установ України. Формування практичних навичок використання нормативно-правової бази України при розробці та управління системою безпеки у фінансових та банківських установах.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ» є

теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців - управлінців з таких питань:

- історико-правові засади безпечного функціонування банківської системи України та управління нею;
- забезпечення безпеки банківської системи;
- прикладні аспекти забезпечення безпеки банківських установ в Україні;
- характеристика системи банківської безпеки;
- правове забезпечення банківської системи безпеки в Україні.

Після вивчення даного курсу студенти повинні **знати:**

- зовнішні та внутрішні загрози, ризики, небезпеки при проектуванні систем безпеки банків та фінансових установ;
- концепції комплексної безпеки банків та фінансових установ, порядок та правила їх розробки;
- особливості розробки, моніторингу та управління системою фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ;
- складові механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ.

Після вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **уміти:**

- оцінювати сучасні загрози банківської діяльності та організаційно-правові основи утворення комплексної системи безпеки в банківських установах України;
- організовувати комплексну систему забезпечення фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ;
- розробляти та управляти реалізацією стратегії фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ, як складової його загальної стратегії розвитку.

Навчальна дисципліна „Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ” базується на знаннях, отриманих з таких навчальних дисциплін, як „Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки”, „Фінансово-економічна діяльність суб’єктів господарювання”, а отримані знання будуть використовуватись у подальшому при вивченні таких дисциплін: „Сучасні методи забезпечення надійності персоналу та особистої безпеки”, „Організація та управління інформаційно-аналітичним забезпеченням безпеки підприємства”, „Фінансовий менеджмент у сфері фінансово-економічної безпеки” та написанні магістерської роботи.

3. Рекомендована література

Базова література

1. Акімова Л. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки банків та фінансових установ» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 073 «Менеджмент» спеціалізація «Управління фінансово-економічною безпекою» денної та заочної форм навчання 06-03-211. Рівне : НУВГП, 2018. 39 с.

2. Акімова, Л. М. Роль та місце економічної безпеки в системі державного управління забезпечення національної безпеки України. Public management. Публічне урядування (2(12)). Київ : ДП “Видавничий дім “Персонал. 2018. С. 15-27.

3. Акімова, Л. М., Акімов, О. О. Формування системи економічної безпеки, як об’єкту управління різних видів фінансових установ. Рівне : Волин. обереги. (2017). С. 6-8.

4. Акімова, Л. М. Аналіз загроз економічній безпеці фінансових установ. Дніпро : ДРІДУ НАДУ. 2017. С. 43-46.
5. Акімова, Л. М., Лисачок, А. В. Державне регулювання фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання. Київ : ДП "Видавничий дім "Персонал" (5). (2017. С. 16-28.
6. Акімова, Л. М., Калетник, О. В. Вплив іноземного капіталу на фінансову стійкість банківської системи. Київ : НАУ (2). (2017). С. 98-103.
7. Головка В. І., Мінченко А. В., Шарманська В. М. Фінансово-економічна діяльність підприємства: контроль, аналіз та безпека : навч. посіб. Київ : ЦНЛ, 2006. 387 с.
8. Гончаров С. М., Кузнецова Т. В., Лесняк О. Ю. Основи економічної безпеки підприємства : навч. посіб. Київ : Кондор, 2013. 416 с.
9. Економіко-корпоративні основи підприємства : навч. посіб. / Павлов В. І., Пилипенко І. І., Павліха Н. В., Скороход І. С. ; за ред.. І. І. Пилипенка Київ : ІВЦ Держкостату України, 2005. 130 с.
10. Козаченко А. В., Козаченко Г. В., Пономарева В. П., Ляшенко О. М. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения : монографія. Київ : Либра, 2003. 554 с.
11. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека держави. Статика процесу забезпечення : підруч. ; за ред.. Б. Кравченка. Київ : Кондор, 2002. 216 с.
12. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000, №2121-III : Дата оновлення: 03.06.2018 р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 20.06.2018).
13. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999, №679-XIV : Дата оновлення: 01.06.2018 р.

URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення: 15.06.2018).

14. Сухоруков А. І., Ладюк О. Д. Фінансова безпека держави : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2007. 387 с.

15. Шнипко О. С. Економічна безпека ієрархічних багаторівневих систем : регіональний аспект : монографія. Київ : Генеза, 2006. 287 с.

2. Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни

2.1. Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансово- економічної безпеки банків та фінансових установ

Тема 1. Роль і місце фінансово-економічної безпеки банківських та фінансових установ у системі забезпечення фінансової безпеки держави

План

1. Сутність фінансово-економічної безпеки фінансових і банківських установ та її місце у фінансовій безпеці держави.

2. Основні характеристики та завдання фінансово-економічної безпеки банківських та фінансових установ та фактори, що впливають на неї.

3. Заходи безпеки банківських установ.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Суть та особливості безпеки банків за сучасних економічних і соціальних умов.

2. Охарактеризуйте основні види внутрішніх та зовнішніх загроз.

3. Основні заходи безпеки, взаємодія підрозділів банку під час виконання заходів безпеки.

Література: [1, 2, 5, 11, 12].

Тестові завдання:

1. Принцип цілеспрямованості означає:

- заходи безпеки банку, що здійснює банк ґрунтуються на чинних законах України;
- заходи безпеки не повинні призводити до погіршення умов діяльності банку та перешкоджати реалізації його інтересів;
- заходи банку мають відповідати завданням, які вирішує банк згідно з затвердженими його керівництвом правилам безпеки;
- заходи безпеки здійснюються на конфіденційній основі без їхнього розголошення;
- заходи безпеки повинні здійснюватись на високому фаховому рівні, ґрунтуючись на об'єктивних даних не обмеженості права та не ображати гідності громадян.

2. Найвні наступні види безпеки:

- екологічна, планова, галузева, індивідуальна;
- особиста, колективна, економічна, інформаційна;
- політична, колективна, економічна, фінансова;
- глобальна, індивідуальна, міжгалузева, інформаційна;
- міжособистісна, економічна, державна, галузева.

3. Загрози безпеки банку поділяють на:

- внутрішні та зовнішні;
- галузеві та міжгалузеві;
- місцеві та регіональні;
- місцеві та державні;
- внутрішні та міжбанківські.

4. До засобів безпеки належать:

- технічні засоби охорони, програмні й технічні засоби захисту інформації;

- спеціальні засоби та техніка, засоби зв'язку, обробки та передавання інформації;

- технічні засоби охорони, програмні й технічні засоби захисту інформації, спеціальні засоби та техніка, засоби зв'язку, обробки та передавання інформації, інше обладнання і техніка, що використовують для забезпечення ефективної реалізації заходів безпеки;

- обробки та передавання інформації, інше обладнання і техніка, що використовують для забезпечення ефективної реалізації заходів безпеки;

- технічні засоби охорони, засоби зв'язку, обробки та передавання інформації.

5. Обліково-контрольна функція підрозділу безпеки забезпечується:

- внаслідок цілеспрямованого збирання, накопичення, обробки та розподілу відповідної інформації, створення для цього необхідних технічних і програмних засобів;

- організацією своєчасного виявлення реальних і потенційних загроз діяльності банку, контролю за джерелами таких загроз та несправедливими для банку ситуаціями і чинниками;

- внаслідок своєчасної організації процесу збирання, накопичення та обробки інформації;

- внаслідок створення необхідних технічних і застосування певних економічних заходів;

- організацією поточного виявлення реальних загроз банку з боку конкурентів.

Тема 2. Основні інструменти забезпечення фінансово-економічної безпеки банківських та фінансових установ

План

1. Внутрішні методи забезпечення фінансової безпеки установ.

2. Зовнішні методи забезпечення фінансової безпеки установ.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте внутрішні методи забезпечення фінансової безпеки установ.
2. Охарактеризуйте зовнішні методи забезпечення фінансової безпеки установ.
3. Назвіть основні завдання, які стоять перед системою банківського нагляду та банківського регулювання.

Література: [1, 3, 4, 12, 13].

Тестові завдання:

1. Суб'єктом управління фінансовою безпекою банків виступає:

- відповідальна особа або група осіб які мають право ухвалювати рішення і відповідати за ефективність управління банківською установою;
- банк з усіма аспектами його фінансової діяльності;
- залучені кредитні ресурси;
- ліквідність банку;
- платоспроможність банку.

2. Фінансовий план банку містить:

- розробку фінансової моделі банку;
- всі відповіді вірні;
- розрахунок фінансових результатів;
- прогнозування балансу, ресурсів та вкладень;
- розробку та впровадження нових банківських ресурсів.

3. Сукупність різноманітних методів і засобів за допомогою яких держава впливає на діяльність банків для реалізації цілей грошово-кредитної політики і здійснює нагляд за дотриманням банками встановлених вимог – це:

- банківська політика;

- банківське регулювання;
- банківський контроль;
- ліквідність банку;
- платоспроможність банку.

4. Головними завданнями, які стоять перед системою банківського нагляду, є:

- гарантія стабільності банківського сектора для підвищення економічного зростання країни;
- розробка фінансової моделі банку;
- розрахунок фінансових результатів;
- державний нагляд, який здійснюється Кабінетом Міністрів України;
- державний нагляд, який здійснюється Національним банком.

5. Специфіка банківської системи вимагає вираження в складі фінансового управління таких функцій:

- оперативне управління прибутковістю;
- оперативне управління фінансовими ресурсами;
- оперативне управління наглядом;
- оперативне управління безпекою;
- оперативне управління платоспроможністю.

Тема 3. Система забезпечення фінансової безпеки банків

План

1. Сутність та основні складові системи фінансової безпеки банків.
2. Принципи забезпечення фінансової безпеки банків.
3. Механізм дії та основні етапи забезпечення фінансової безпеки банків.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Визначте основні складові системи фінансової безпеки банків.
 2. Сутність принципів забезпечення фінансової безпеки банків.
 3. Охарактеризуйте систему фінансової безпеки банку.
- Література: [1, 6, 12,13].**

Тестові завдання:

1. Мета системи фінансової безпеки банку – це:

- забезпечення стабільної, безкризової та ефективної діяльності банку;
- визначення потенційних проблем, ідентифікація та оцінка її масштабів, визначення факторів, що призвели до виникнення проблеми;
- вибір необхідних важелів впливу на проблему та визначення методів усунення;
- використання фінансового інструментарію;
- застосування спеціальних методів фінансового управління.

2. Система фінансової безпеки банку – це:

- сукупність фінансових важелів і методів діагностики, а також нейтралізації кризових явищ для забезпечення стабільності і ефективної діяльності банківських установ;
- сукупність фінансових важелів і процес нейтралізації кризових явищ для забезпечення стабільності і ефективної діяльності банківських установ;
- методи діагностики, а також нейтралізація кризових явищ для забезпечення стабільності і ефективної діяльності банківських установ;
- сукупність фінансових важелів і методів діагностики для забезпечення стабільності і ефективної діяльності банківських установ;

- нейтралізація кризових явищ для забезпечення ефективної діяльності банківських установ.

3. Принцип явності та інтерпретації результатів – це:

- фактори, які спричинили зниження рівня фінансової безпеки, обумовлені різними причинами, отже, необхідність оцінювати фінансову ситуацію, як взаємодію комплексу змінних у середині організації, відстежуючи при цьому вплив зовнішнього середовища;

- результати аналізу та рекомендації, щодо забезпечення фінансової безпеки повинні бути чіткими та зрозумілими, щоб уникнути неправильного їх розуміння і як наслідок, помилкових подій з боку керівництва;

- ухвалення рішення про вибір можливого варіанта усунення кризової ситуації, необхідність врахування можливого багатоваріантного розвитку подій;

- принцип виправданого ризику;

- процес забезпечення фінансової безпеки повинен здійснюватись на постійній основі, що дозволяє своєчасно реагувати на появу негативних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

4. Перелік етапів повторної перевірки після діагностики діяльності банку у разі виявлення ознак кризи:

- комплексний аналіз, посилення контролю, усунення факторів, оцінка результатів, визначення факторів, що спричиняють кризи;

- формальний аналіз, зниження контролю, аналіз факторів, оцінка результатів, характеристика факторів, що спричиняють кризи;

- елементний аналіз, посилення контролю, обґрунтування наявності факторів, оцінка результатів, визначення факторів, що спричиняють кризи;

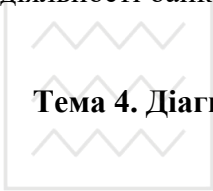
- базовий аналіз, посилення контролю, усунення факторів, визначення факторів, що спричиняють кризи;

- комплексний аналіз, визначення масштабів кризи, визначення факторів, що спричиняють кризи, усунення факторів, оцінка результатів.

5. Перелік етапів роботи системи фінансової безпеки банку після діагностики у разі відсутності ознак кризи:

- функціонування у звичайному режимі та посилення контролю;
- комплексний аналіз та функціонування у звичайному режимі;
- визначення та оцінка результатів;
- дослідження та визначення масштабів фінансового стану;
- функціонування у звичайному режимі та діагностика діяльності банку.

Тема 4. Діагностика фінансової безпеки фінансових установ План

1. Мета, завдання, структура та особливості проведення діагностики фінансової безпеки в комплексі забезпечення фінансової безпеки банків.

2. Методи проведення діагностики фінансової безпеки банків.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Охарактеризуйте основні завдання підсистеми діагностики фінансової безпеки.

2. Які особливості проведення діагностики фінансової безпеки в банку.

3. Методи проведення діагностики фінансової безпеки банку.

Література: [1, 3, 4, 12, 15].

Тестові завдання:

1. Певний набір методичних розробок, які дозволяють на ранніх стадіях виявити кризові ситуації, оцінити ступінь їх загрози для фінансової безпеки банку та фактори, що їх спричинили – це:

- діагностика;
- аналіз;
- контроль;
- регулювання;
- прогноз.

2. Завданням підсистеми діагностики фінансової безпеки банку є:

- аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища банку;
- оцінка ризиків і можливості настання кризи;
- формування загальних висновків про рівень фінансової безпеки банку;
- оцінка ефективності діяльності банку;
- всі відповіді вірні.

3. При здійсненні експрес-діагностики використовуються:

- кількісні та якісні методи;
- якісні методи;
- кількісні методи;
- правові;
- економічні,

4. Комплексна діагностика фінансової безпеки банку проводиться:

- один раз на три роки;
- один раз на рік;
- щокварталу;
- щодавно;
- щоденно.

5. При проведенні комплексної діагностики застосовується:

- якісний аналіз діяльності банку;
- аналіз кредитного портфеля банку;
- аналіз проведення валютних операцій;
- комплексний аналіз із застосуванням коефіцієнтів;
- аналіз проведення валютних операцій.

Змістовий модуль 2. Характеристика фінансових ризиків, методи їх оцінки та засоби попередження

Тема 5. Методичні основи використання фінансових методів і важелів у системі фінансової безпеки банківських та фінансових установ

План

1. Використання фінансових методів і важелів у системі фінансової безпеки банківських та фінансових установ.
2. Типові загрози фінансової безпеки банківських та фінансових установ.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Назвіть основні завдання підсистеми фінансових важелів і методів у системі фінансової безпеки банківських установ.
2. Розкрийте сутність підсистеми фінансових методів і важелів управління фінансовою безпекою банківських установ.
3. Охарактеризуйте типові загрози фінансової безпеки банківських установ.
4. Розкрийте сутність методів усунення загроз фінансової безпеки банківським та фінансовим установам.

Література: [1, 7, 10].

Тестові завдання:

1. До фінансових важелів що є інструментами дії фінансового методу належить:

- прибуток;
- оподаткування;
- матеріальне стимулювання;
- страхування;
- заставні операції.

2. Управління фінансами банку як система економічного управління містить:

- відносну систему;
- абсолютну систему;
- керовану систему;
- некеровану систему;
- концентровану систему.

3. До підсистеми забезпечення управління фінансами банку належить:

- всі відповіді вірні;
- нормативне забезпечення;
- інформаційне забезпечення;
- технологічне забезпечення;
- кадрове забезпечення.

4. Елементи фінансового менеджменту банку, які впливають на господарський процес – це:

- фінансові методи;
- інвестиційні методи;
- страхові методи;
- методи аналізу;
- методи прогнозування.

5. До основних важелів, за допомогою яких банк може здійснювати управління фінансовою безпекою належить:

- заробітну плату;
- податкування;
- матеріальне стимулювання;
- страхування;
- заставні операції.

Тема 6. Контроль і оцінка в системі фінансової безпеки банківських та фінансових установ

План

1. Сутність, мета, завдання та види контролю в системі фінансової безпеки банківських та фінансових установ.
2. Структура та механізм дії комплексу контролю для забезпечення фінансової безпеки банківських та фінансових установ.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Дайте характеристику поточному контролю в системі фінансової безпеки фінансових установ.
2. Дайте характеристику підсумковому контролю в системі фінансової безпеки фінансових установ.
3. Охарактеризуйте комплексну систему контролю для забезпечення фінансової безпеки банківських та фінансових установ.

Література: [1, 3, 7, 12].

Тестові завдання:

1. Підсистема контролю та оцінки повинна вирішувати такі завдання:

- порівняння отриманих результатів з базовими фінансовими показниками;
- контроль за виконанням своїх функцій іншими підсистемами системи фінансової безпеки банку;
- контроль за розробкою оперативних рішень з нормалізації діяльності банку;
- аналіз відхилення базових фінансових результатів від майбутніх;
- прогнозування витратності заходів щодо вирішення проблемних аспектів кризи.

2. Система фінансової безпеки банку передбачає здійснення:

- внутрішнього аудиту;
- підсумкового контролю;
- зовнішнього аудиту;
- первинного контролю;
- фінансового аналізу.

3. Мета підсистеми контролю:

- контроль за виконанням функцій іншими підсистемами і достовірною оцінкою результативності та ефективності їх діяльності;
- виконання функцій іншими підсистемами і достовірною оцінкою результативності та ефективності їх діяльності;
- аналіз функцій і достовірною оцінкою результативності та ефективності підсистем;
- оцінка функцій підсистем і достовірний аналіз результативності діяльності підсистем;
- прогнозування, аналіз та достовірною оцінкою результативності та ефективності діяльності підсистем.

4. Головною функцією підсистеми контролю та оцінки результативності є:

- оцінка результатів дії системи фінансової безпеки й окремих її складових;
- аналіз результатів дії системи фінансової безпеки;
- прогноз результатів дії системи безпеки й окремих її складових;
- оцінка результатів дії системи планової безпеки;
- використання результатів дії системи економічної безпеки й окремих її складових.

5. Підсумкові дії функції оцінки є:

- висновки про проведену роботу;
- висновки про поточну роботу;
- висновки про планову роботу;
- висновки про базову роботу;

Тема 7. Необхідність врахування моральних ризиків та асиметрії інформації при забезпеченні фінансової безпеки банківських і фінансових установ

План

1. Сутність і причини виникнення моральних ризиків та асиметрії інформації в банківській діяльності.
2. Види моральних ризиків у банківській діяльності.
3. Основні методи нейтралізації моральних ризиків у банку.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність і причини виникнення моральних ризиків та асиметрії інформації в банківській діяльності.
2. Назвіть основні види моральних ризиків у банківській діяльності.
3. Охарактеризуйте основні методи нейтралізації моральних ризиків у банку.

Література: [1, 9].

Тестові завдання:

1. Моральний ризик у банківській діяльності є:

- прямим наслідком економічної вигоди для сторони, що його спричиняє;
- показником, який сприяє збільшенню прибутку банку;
- регулятором адекватності банківського капіталу;
- способом стимулювання роботи працівників банку.
- показником процентної маржі.

2. Вперше поняття морального ризику виникло у:

- маркетинговій діяльності;
- виробничій сфері;
- сфері страхування;
- господарській діяльності;

- партнерських відносинах.

3. Наслідки дії моральних ризиків на діяльність банку можуть бути такі:

- зниження рівня захищеності банку внаслідок здійснення операцій підвищеної ризикованості;
- покращення якості кредитного портфеля;
- підвищення фінансової безпеки банку;
- погіршення якості кредитного портфеля;
- зменшення обсягів проблемних і безнадійних кредитів.

4. Методи боротьби з моральним ризиком поділяються на:

- комбіновані і чисті;
- статистичні і математичні;
- зовнішні і внутрішні;
- фінансові і комерційні;
- адміністративні і законодавчі.

5. Досить широкий спектр як можливих злочинних дій, так і злочинної бездіяльності з боку працівників і третіх осіб – це:

- шахрайство;
- шантаж;
- обман;
- крадіжка;
- грабіж.

Тема 8. Моделі і методи оцінки рівня фінансової безпеки банківських і фінансових установ

План

1. Експертні методи оцінки рівня фінансової безпеки банківських і фінансових установ.

2. Кількісна модель оцінки рівня фінансової безпеки банківських і фінансових установ.

3. Базові підходи до побудови моделі оцінки моральних ризиків.

ЗАПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Експертні методи оцінки рівня фінансової безпеки банківських і фінансових установ.
2. Охарактеризуйте основні типи анкет.
3. Охарактеризуйте показники, які характеризують ефективність діяльності банку.
4. Назвіть основні показники, що характеризують рівень захищеності банку.
5. Базові підходи до побудови моделі оцінки моральних ризиків.

Література: [1, 7, 14].

Тестові завдання:

1. Метод одержання інформації шляхом письмової відповіді респондентів на систему стандартизованих питань анкети це:

- анкетування;
- інтерв'ю;
- експертиза;
- експеремен;
- аналіз.

2. Анкети, які містять питання щодо об'єктивної інформації про об'єкт експертизи:

- фактографічні анкети;
- тематичні анкети;
- цільові анкети;
- анкети рішень;
- анкети інтерв'ю.

3. Одним з основних показників, що характеризують ефективність банку:

- відношення прибутку до величини активів;
- відношення витрат до величини активів;
- відношення заборгованості до величини активів;
- відношення пасиву до величини активів;
- відношення власного капіталу до величини пасиву.

4. Різниця між ставками за кредитами та депозитами

це:

- маржа;
- витрати;
- основні засоби;
- дебіторська заборгованість;
- кредиторська заборгованість.

5. Який показник характеризує агресивність кредитної політики і рівень кредитної стійкості банку:

- коефіцієнт співвідношення кредитів і зобов'язань;
- рівень проблемних кредитів;
- коефіцієнт кредитних ризиків;
- коефіцієнт достатності капіталу;
- загальна валютна позиція.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Завдання 1

Яких правил дотримуються промислові шпигуни у ході залучення працівників банку, до роботи?

Завдання 2

Назвіть основні вимоги до працівника охорони банку і проблеми, які можуть виникати в нього у банку.

Завдання 3

Які правила поведінки має зберігати особа залучена промисловими шпигунами?

Завдання 4

Ринкова економіка породжує конкуренцію, яка натомість, потребує багато інформації про ринок його суб'єктів. Тому ринкових відносин не існує без недобросовісної конкуренції та шпигунства, котрі неможливо повністю усунути. Яких правил дотримуються шпигуни у ході залучення працівників банку, до роботи?

Завдання 5

У банківській практиці часто трапляється зловживання службовим становищем у формі перевищення посадових повноважень з корисливою метою. Назвіть основні форми його вияву.

Завдання 6

Значну загрозу діяльності банків становлять зловживання службовим становищем. У яких формах виявляється використання посадових повноважень з корисливою метою?

Завдання 7

Підприємницька діяльність насичена не лише діловими відносинами, їй притаманні також тісні інформаційні відносини партнерів і конкурентів. Який вплив на

інформаційні технології, що використовуються в діяльності банку можуть здійснюватися злочинцями?

Завдання 8

Охорону банку організують відповідно до вимог законодавчих і нормативних актів, котрі регламентують порядок, організацію охорони й обладнання банківських установ. Назвіть головні документи з охорони банків.

Завдання 9

Відбір кандидата на посади в банк передбачає врахування особистих якостей кожного претендента – позитивні та негативні. Назвіть негативні риси кандидата, за наявності котрих рішення про прийняття на роботу буде відхилено.

Завдання 10

Громадянин Пилипчук Олександр Віталійович переглядав щотижневу газету «Авізо» і побачив там оголошення про вакантну посаду кредитного інспектора банку «Т&Т». Умови роботи в оголошенні були значно кращі ніж ті, що він зараз має.

Пан Олександр відвідав банк, заповнив анкету, зустрівся з майбутнім керівництвом і розповів про теперішні умови праці і діяльність свого підрозділу та банку загалом. Через деякий час фахівець отримав ввічливу відповідь з відмовою і продовжував працювати на своєму робочому місці.

Яку інформацію отримали промислові шпигуни від громадянина Пилипчука?

Завдання 11

Ви працівник підрозділу банківської безпеки. У банку розробляють тестові завдання для перевірки фахового рівня працівників та їхніх знань стосовно банківської безпеки. Вам необхідно подати перелік питань, котрі варто ввести у тестову систему для виявлення рівня знань із банківської безпеки. Складіть перелік питань. Що

необхідно знати кожному банківському працівнику з банківської безпеки?

Завдання 12

Ви працівник підрозділу банківської безпеки новоствореного банку. За вказівкою керівника підрозділу вам необхідно подати пропозиції щодо розроблення Положення про підрозділ банківської безпеки. Якими нормативно-правовими актами ви будете керуватись у процесі роботи?

Завдання 13

Ви працюєте в одному із відомих банків, маєте вплив на начальника відділу. До вас звернувся товариш із проханням допомогти отримати роботу в банку. Чи будете ви йому допомагати, знаючи, що у вашому відділі дві вакантні посади, а товариш – добрий фахівець, але у нього завжди фінансові проблеми, пов'язані з його пристрастю до азартних ігор?

Завдання 14

Ви працюючи в банку, загубили перепустку. Однак, враховуючи, що ви давно працюєте в банку і вся охорона добре вас знає, певний час вам вдалося безперешкодно проходити в банк. Одного разу охорона банку під час спроби проникнути на його територію затримала невідому особу, яка пред'явила черговому охоронцю вашу перепустку. Які наслідки для вас можуть бути за таких обставин?

Завдання 15

До банку звернулася відома фірма з проханням надати їй кредит. Під час її перевірки банкові стало відомо, що, маючи непогане фінансове становище, фірма неодноразово на своїй продукції використовувала чужий товарний знак, але жодного разу не була викрита. Якість товару фірми відповідає встановленим вимогам, і він користується попитом. Якого висновку ви дійдете стосовно можливості

Національний університет
водного господарства
та природокористування.

надання кредиту цій фірмі, якщо за вами останнє слово, а всі інші характеристики позичальника позитивні?

Національний університет
водного господарства
та природокористування

ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Організація та управління системою фінансово- економічної безпеки банків та фінансових установ»

Анкетування – це метод одержання інформації шляхом письмової відповіді респондентів на систему стандартизованих питань анкети.

Банківський контроль – це контроль з боку центрального банку за діяльністю комерційних банків.

Банківський нагляд – це система контролю й активних дій Національного банку, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими фінансово-кредитними установами в процесі їх діяльності законодавства України й установлених нормативів з метою забезпечення стабільності банківської системи й захисту інтересів вкладників.

Банківське регулювання – це сукупність різноманітних методів і засобів (інструментів), за допомогою яких держава впливає на діяльність банків для реалізації цілей грошово-кредитної політики і здійснює нагляд (контроль) за дотриманням банками встановлених вимог.

Безпека банку та фінансових установ це стан захищеності їх життєво важливих інтересів від недобросовісної конкуренції, протиправної діяльності кримінальних формувань і окремих осіб, здатність протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам, зберігати стабільність функціонування і розвитку відповідно до статутних цілей.

Діагностика – це певний набір методичних розробок, які дозволяють на ранніх стадіях виявити кризові ситуації, оцінити ступінь їх загрози для фінансової безпеки банку та фактори, що їх спричинили.

Економічна безпека банку – забезпечення умов для ефективного проведення банком операцій і виконання угод, раціонального використання кредитних і фінансових ресурсів банку, надійного зберігання і транспортування готівки та цінностей;

Моральний ризик – це ризик, пов'язаний з тим, що наявність контракту змінить поведінку однієї або обох сторін, які укладають контракт.

Система фінансової безпеки банку – це сукупність фінансових важелів і методів діагностики, а також нейтралізації кризових явищ для забезпечення стабільної і ефективної діяльності банківської установи.

Фінансовий аналіз – це процес дослідження фінансового стану та основних результатів фінансової діяльності установи з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості й забезпечення ефективного розвитку.

Фінансова безпека банку – це такий стан банківської установи, який характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, її здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку.

Фінансово-економічна безпека банківських та фінансових установ полягає в забезпеченні організаційно-управлінських, режимних, технічних і профілактичних заходів, які гарантують якісний захист прав та інтересів банків (фінансових установ), зростання статутного капіталу, підвищення ліквідності активів, забезпечення поворотності кредитів, збереження фінансових і матеріальних цінностей.

Фінансове планування – це управління процесами створення, розподілу й використання фінансових ресурсів установи, яке реалізується за допомогою розробки фінансових планів.

Фінансовий контроль – це система контролю, яка забезпечує концентрацію контролюючих дій на найбільш пріоритетних напрямках діяльності банку, своєчасне виявлення відхилень фактичних її результатів від передбачених бюджетами і прийняття оперативних управлінських рішень, які забезпечують нормалізацію стану банківської установи.

Фінансові методи – це елементи фінансового менеджменту банку, які впливають на господарський процес.

Фінансовий менеджмент як система економічного управління – це сукупність організаційно-структурної підсистеми, функціональної підсистеми та підсистеми забезпечення.

